

СПРАГА ЛЮБОВІ І БОЛЮ

ПРО МИКОЛУ ТИМЧАКА І ЙОГО ТВОРЧІСТЬ

МИКОЛА
ТИМЧАК

СПІВАННЯ

СЕРЦЕ в нього якесь предивне, як сам зізнається у вірші, серце непосидюче, все у світ поривається, хоч добре знає, що там не лише росяні отави, але й колочі терни. Любить його серце людей добрих, чесних, відкритих, багатих душею і не приймає лжі, нищоти, убогості духу. Його серце — в його піснях, віршах, картинах, скульптурах.

Хто ж він такий, Микола Тимчак? Можна сказати: літератор, композитор, живописець, графік, скульптор. Але не хочеться роз'єднувати цих понять, бо не живуть вони поодиночці в Миколі. Вони такі невіддільні одне від одного, що зливаються воедино. Вони дають йому непросте імення — Майстер.

Кажуть, що справжній поет стає поетом ще в юності, коли життя світле й нічим не затьмарене, сприймається безпосеред-

ньо, коли душа вщерть сповнена мріями і сподіваннями. А Микола Тимчак в юності робив лише перші спроби в поезії. Тоді ж, у юності пам'ятається, з'явилися перші його серйозні малюнки, перші пісні. Доводиться часом чути, що Тимчаку все далось легко, бо в нього різносторонній талант. Так, сила його обдаровання велика, але скільки праці довелося докласти! Становлення М. Тимчака як митця відбулося пізніше, десь тоді, як досяг двадцятип'ятиліття. Було те становлення бурхливим, бо його вірші з'явилися в багатьох республіканських виданнях, стали влаштовуватися вставки картин і скульптур, автора почали запрошувати на наради й семінари творчої молоді. А яким пам'ятним для Миколи залишився вересень 1985 року, коли проходив XIII Всесоюзний фестиваль молоді поетів у Владивостоці. Його, єдиного з учасників семінару, рекомендовано в Спілку письменників ще до виходу першої книжки. В минулому році творчість Тимчака відзначена обласною комсомольською премією ім. Миколи Максимія, а в нинішньому — літературною премією ім. Вадер'яна Поліщука.

І от недавно в київському видавництві «Радянський письменник» вийшла книга поезій «Співаниця», пролюстрована

самим автором. Це кілька десятків віршів, це поема-дума «Співаниця». Що ж ми знайдемо в поетичних рядках молодого поета з Дубно? Багато, дуже багато. Спробуємо побачити світ його душі, почути голос його серця, ступити на дорогу його любові. А ще стрінемо людей з різних часів і з різних сторін, чії помисли і труди якоюсь мірою близькі автору. І будуть поміж рядками віршів в життєвому різноголосі турботі горлиць, кричатимуть сірі дикі гуси і печальні журавлі, мчатимуть, немов пісня, у даль вівк коні, запахне материнкою, зашумить на молодих вітрах яблуня-лісниця...

Поет шукає в людях крила. Такими окриленіми є солдати-щедувальники, що принесли в вечірні сіни «вквану в шинелю давню коляду», жінки, які несуть з глибини вівк материнські пісні і танці, величні постаті вітчизняної історії, люди, що викликають вогонь на себе. Взагалі М. Тимчак цінує такий символ — крила.

От «Співаниця», дума на два голоси (за визначенням самого автора), зіткана з важких роздумів, глибоких переживань, неймовірного болю, мук сумління. Співаницею називається струна, яка веде мелодію на лірі. Твір присвячений пам'яті останнього лірника Волині Івана

Верховця. Доля звела Миколу Тимчака в роки вчителювання в Мокрому на Дубнівщині з народним співцем, який довгий час жив і помер у цьому селі. Після смерті Верховця Микола купив ліру в дочку покійного. Невдовзі з'явилася «Співаниця», був створений малюнок, а пізніше й горельєф «Останній лірник Волині Іван Верховець». «Співаниця» майже не піддається переказу. Можна тільки сказати, що вона про мужнього чоловіка, вихідця з білоруського села, який семилітнім хлопчиком осліп від німецьких газів у роки першої світової, це твір про людину, яка все життя була вірна пісні. Хоч усі вірші з книжки вже давно відомі мені, та все ж дивуюся тій повноті сприймання світу, якою дихають слова. Дивуюся з його любові і болю, з його спраги любити і переживати, з його уміння побачити красу в найбудишньому. А що воно таке, буденне? В Миколи Тимчака його немає — все в нього найважливіше, все хвилююче, він ні до чого не байдужий: всюди або любов, або біль. Чи то буде сповідь поета на сільському цвинтарі («Дума про сільський цвинтар», один з найсильніших творів у збірці), чи звернення до дядька, який із вилами чатує на крота, чи пучок безсмертників у музеї Максима Рильського, чи сповнений глибокої і

пристрасної публіцистичної вірш «Вогонь на мені!». М. Тимчак сміливо звертається до образів славетних людей, до відомих усім наших сучасників. От осмислення величі Тараса Шевченка:

Віки, як байдаки,
на видноколі.
Він бачить їх,
повз кручу їм плисти...
До нього
доростають
лиш тополі.
До нього іншим
важко
дорости.

(«Роздум на Чернечій»).
Несподівана розповідь про Сергія Есеніна, який ходив на полювання із знаменитим скульптором Сергієм Коненковим. Полували на... журавлів. Не обдумане, дике якесь полювання, аж не віриться, що могло воно бути. Але ж було. І не простив собі «золотий, мов осіння пор», поет пострілу в журавлину зграю.

Не простивши собі той
нечуваний гріх,
Ту осінню пташину
дуель,
Щовесни
пробива над Росією
сніг
Кучерявим чолом
журавель.

(«Журавель»).
Журавлем бачиться молодому поетові співець «країни березового ситцю». Вражаюче, щемливе порівняння.

Читаєш Миколині вірші, і не полишає відчуття, що все в них об'єм-

не, здається, руками мов на доторкнувся до того, що він вписав словами. Неможливо в стислій рецензії висловити всі думки про творчість такого самобутнього поета. Але не можна обминути увагою мовне багатство віршів — народні перлини пісенні порівняння, новостворені, органічне поєднання українських слів з білоруськими (у віршах, які стосуються білоруської землі та її людей).

Проглядаючи ці замітки, хтось може сказати, так уже все в Тимчака гладенько; мало не класик! Ну що ж, нехай тоді прочитає «Співаницю». Може, знайде прискливлені читач огріхи, невправності, чогось не сприйме його душа, може, якийсь вірш і розсердить його. Але я впевнений, що кожен відчуж там істинний патріотизм та інтернаціоналізм, високу моральність, чистоту почуттів, тривоги за долю всього роду людського. І побачить найголовніше: поет ніде не покривив душу.

Поезія Миколи Тимчака, його картини і скульптури — явище в українській радянській культурі. Про нього вже говорять люди, скоро заговорять ще більше. Діуть до людей і Миколині пісні. «Прогорнімо стежки до джерел у старім споріш, Голубині листя розішлимо із доброю вістю, Не стидаймося грати на чистій сопілці душ Мамину пісню...». Радити треба такому таланту.

Микола УЖВІН.